

פרשת מטות מסעי תשפד – האם שבט לוי יצאו למלחמת מצוה?

1. **במדבר לא:** וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת ה' במדין - **מלבי"ם:** ה' אמר 'נקום נקמת בני ישראל' ומשה אמר לתת 'נקמת ה' במדין?' כי היו נגד מדין שתי נקמות: מה שהרעו לישראל שנפלו כ"ד אלף וזה נקמת בני ישראל. ומה שהחטיאו וחיללו כבוד ה' בבעל פעור וזה נקמת ה'. ה' אמר שינקום נקמת בני ישראל, אבל בזה היו ישראל מסרבים לצאת אחר שמיתת משה תלוי בזה ושקול הוא בעיניהם ככל ישראל. על כן אמר להם משה שיהיו זריזים בדבר, מאחר שהוא נקמת ה' ואין להם להתעכב בעבור חיי בשר ודם.

ילקוט שמעוני רמז תשפה: הקב"ה אמר למשה נקום בעצמך והוא שולח אחרים!? אלא ע"י שנתגדל במדין, אמר אינו בדין שאני מצר למי שעשו לי טובה. המשל אומר: באר ששתית ממנו מים - אל תזרוק בו אבן, ולמה שלח דווקא את פינחס, אמר מי שהתחיל במצווה חייב לגמרה.

2. **במדבר לא:** אלף למטה אלף למטה **לכל מטות ישראל** תשלחו לצבא: וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא: וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן - **רש"י** (בשם דעת רבי עקיבא במדרש ספרי): 'לכל מטות ישראל' - **לרבות שבט לוי.**
במדבר רבה: ג אלפים מכל שבט - (יב אלף נלחמים) יב אלף משמרים כליהם (בעורף) ויב אלף לתפלה, שנאמר 'אלף למטה אלף למטה' - כד אלף, 'וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה' - יב אחרים.
במדבר יח: ויאמר ה' אל אהרן, בארצם לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם, אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל. ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה, חלף עבדתם אשר הם עבדים את עבדת אהל מועד ... ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה - **רמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל:** למה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים ... לפיכך הובדלו מדרכי העולם, **לא עורכין מלחמה כשאר ישראל**, ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם ... והוא ברוך הוא זוכה להם. ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים [הפרנסה]... הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים.

סנהדרין מט,א: אלמלא דוד - לא עשה יואב מלחמה ואלמלא יואב - לא עסק דוד בתורה. דכתיב 'ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב בן צרויה על הצבא' - מה טעם דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו, משום דיואב על הצבא. ומה טעם יואב על הצבא, משום דדוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.

דברים לג: מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומו - **רש"י:** ראה שעתידין חשמונאי ובניו להילחם על היוונים ונתפלל עליהם לפי שהיו מועטים, שנים עשר בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבואות.
רמב"ם מלכים ה: מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים [לנחול הארץ], ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם. אחר כך נלחם מלחמת הרשות עם שאר העמים להרחיב גבול ישראל ולהרבות גדולתו ושמעו. **מלכים ז,ד:** במלחמת מצוה הכול יוצאים - חתן מחדרו וכלה מחופתה.

מלכים ז,ח: המאסר אשה האסורה עליו, כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ... אינו חוזר [מהמלחמה כמצוות 'מי האיש אשר ארש אישה ... ילך וישוב לביתו']. **ח,ד:** הכהן מותר ביפת תואר בבאיא ראשונה, שלא דברה תורה אלא כנגד היצר, אבל אינו יכול לישאנה מפני שהיא גיורת.

שבת הארץ יג,ב: מה שאין שבט לוי עורכין מלחמה היינו מלחמה פרטית, כמו שיזדמן ששבט אחד עושה מלחמה בשביל התנחלותו. אבל כשכל ישראל יוצאים חייבים גם הם לצאת, ומלחמה של כלל ישראל היא גם כן עבודת ה', שכל מי שהוא מיוחד יותר לעבודת ה' הוא שייך לה יותר משאר העם.

חידושי הגריז סוטה מג: מה שכתב הרמב"ם דשבט לוי לא עורכין מלחמה כשאר ישראל, אין הכוונה שהם מופקעים כלל מיציאה למלחמה, דנראה דהיא שצריכין להם בשעת המלחמה גם הם היו יוצאים. כל עיקר כוונת הרמב"ם הוא שאין מוציאין אותן לכתחילה ליכנס למלחמה כשאר כל ישראל, כיון שהם חיל ה' והובדלו לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכי ה' ומשפטיו.

3. **ליקוטי שיחות כג/210:** היות ששבט לוי הובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים, לפיכך הובדלו מדרכי העולם והם חיל השם - מובן שמלחמה שלא נועדה לכבוש ארץ **כדרכי העולם**, היא שייכת לשבט לוי ודווקא חיל ה' צריך להשתתף במלחמה כזו. מלחמת מדין נועדה 'לתת נקמת ה' במדין', שכן מדין עומד כנגד הקב"ה, לפיכך שבט לוי צריך להשתתף במלחמה וזה עניינו ותפקידו.

מאמר החלצו תרנ"ט: מדין הוא מלשון מדון ומריבה, דעניין קליפת מדין הוא הפירוד וההתחלקות, שהוא ההיפך לגמרי מסטרא דקדושה, שהוא בחינת האחדות דווקא. אמנם יש לו איזה טענה למה הוא שונא את חבירו, אבל זה שבא אחר כך, שמצא תואנה ועלילה להצדיק את עצמו, אבל האמת היא שאינו יכול לסבול זולתו, והסיבה היא **הישות שלו**, שהוא חשוב בעיני עצמו ומרגיש עצמו מאוד בכל פרט ופרט, והזולת בהכרח ממעט מציאותו ולכן אינו יכול לסבול אותו.